

Újtestamentumi nyugalomnap

„Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; de a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja; semmi dolgot se tény azon, se magad, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, aki a te kapuidon belül van; mert hat napon teremté az Úr az eget és a Földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt.” (2Móz 20:8-11)

E szöveg szerint Isten a szombat megünneplését már a világ teremtésekor elrendelte. Amikor Isten a Sínai-hegyen átadta az embereknek a kőtáblákra írt tízparancsolatot, a szombat törvényét a parancsolatok közepébe, mondhatjuk, szívébe helyezte. A szombat megtartását elrendelő parancs ma is ott van Isten törvényének közepén.

Ámde embertömegek, bizonyos okokból, a vasárnapot, a hét első napját ünneplik meg, a hét hetedik napja, a szombat helyett. Miért teszik ezt? Ki hatalmazta fel őket arra, hogy e változtatást eszközöljék? Vajon mit szól ehhez a Törvényadó?

Ha országunkban valamely törvényt megváltoztatnak, vagy eltörölnek, ennek a törvénykönyvben mindig nyoma marad. Így, ha Isten az idők folyamán megváltoztatta volna a törvényét, ennek a változtatásnak bizonyára nyoma volna a Szentírásban. Azonban a Bibliában sehol sem találjuk nyomát a szombat megváltoztatásának.

Pál apostol azt mondja, hogy bennünket „a törvény” kárhoztat (Róma 2:12). Így, ha a törvényt Isten megváltoztatta volna, e változásról biztosan találnánk említést Igéjében, mert ez az egyedüli mérték, amellyel Isten bennünket megítél. És ha Ő megváltoztatta a törvényét, anélkül, hogy ezt a változtatást megemlítené, akkor szava nem volna tökéletes mérték és útmutató számunkra. Ha Isten nem maradéktalanul jelentette volna ki az akaratát, akkor igazságtalan lenne minket aszerint megítélni.

Miután ilyen változtatás Isten szavában nem található, többen azt gondolták, hogy talán Krisztus és az apostolok példája nyújthatna bizonyítékot a nyugalomnap megváltoztatására nézve.

Azt állítják, hogy habár nincs parancs a szombat megváltoztatásáról, sem az Ó-, sem az Újszövetségben, de a tanítványok és az apostolok a vasárnapot tartották meg, Krisztus feltámadásának emlékére, tehát nekünk is ezt a napot kell megünnepeelnünk.

De vajon igazán megtartották-e a tanítványok és az apostolok a vasárnapot? Vizsgáljuk meg azokat a bibliai idézeteket, amelyeket e feltevés igazolására a leggyakrabban felhoznak, s lássuk, mit bizonyítanak.

Az első találkozás a feltámadás után

„Amikor azért este vala azon a napon, a hétnek első napján, és amikor az ajtók zárva valának, ahol egybegyűltek vala a tanítványok, a zsidóktól való félelem miatt, eljőve Jézus, és megáll a közepén, és monda nékik: Békesség néktek! És ezt mondván, megmutatá nekik a kezeit és az oldalát. Örvendezének azért a tanítványok, hogy látják vala az Urat. Ismét monda azért nékik Jézus: Békesség néktek!” (Ján 20:19-22)

Azt állítják, hogy a tanítványok ez alkalommal az új nyugalomnap, a vasárnap megtartása céljából gyűltek össze, amit Krisztus feltámadásának emlékére óhajtottak megünnepelni. Krisztus megjelent köztük, és megáldotta őket, azért, amiért így tettek. Hasonlítsuk össze ezt az állítást a tényekkel.

Először is, a tanítványok abban az időben nem azért gyűltek össze, hogy az új nyugalomnapot megtartsák, hanem „a zsidóktól való félelem miatt” (Ján 20:19, Apcsel 1:12-13).

Másodszor, a tanítványok ez idő tájt már csak azért sem gyűlhetek össze Jézus feltámadását megünnepelni, mert nem is hitték, hogy feltámadott. Mária látta Jézust, de nem hittek az elbeszélésének. (Lásd Márk 16:9-11) Két tanítvány, Emmaus felé haladva, találkozott és beszélt Jézussal, s visszatérve, elmondták a többieknek. Ám „ezeknek sem hittek” (Márk 16:13).

És mialatt még erről beszélgettek, „megállt maga Jézus öközöttük” (Luk 24:36-37). És „az ő hitetlenségüket... a szemükre hányta, hogy akik látták volna őt feltámadottnak lenni, azoknak nem hittek volna” (Márk 16:14).

Ezekből világos tehát, hogy a tanítványok nem azért gyülekeztek, hogy a feltámadást megünnepeljék, és hogy annak tiszteletére a vasárnapot megtartsák, hiszen nem is hitték, hogy a Megváltó feltámadott a halálból.

A második találkozás

„Azután... nyolcadnappal...”

„És nyolc nap múlva ismét benn valának az ő tanítványai, Tamás is övelük. Noha az ajtó zárva volt, bement Jézus, és megállt a közepén, és monda: Békesség néktek.” (Ján 20:26)

Azt mondják, hogy ez a következő vasárnap történt, éppen egy hétre rá, hogy először találkoztak. Ámde egy hét csak hét nappól áll. Hogyan vezethet el minket a „nyolcadnap” a következő vasárnaphoz? Hét nap az első találkozás után a legközelebbi vasárnap estéhez vezetne. Nyolc nap a vasárnapot követő naphoz, vagyis hétfőhöz visz. Vegyük egy pillanatra szemügyre a következő táblázatot.

Az első	rá	rá	rá	rá	rá	rá	rá	rá	A második
gyüleke-	1 nap-	2 nap-	3 nap-	4 nap-	5 nap-	6 nap-	7 nap-	8 nap-	összejövö-

zés va- ra ra ra ra ra ra ra tel 8 napra
sárnap rá, tehát
este hétfő kedd szerda csütörtök péntek szombatvasárnap hétfő hétfőn este

Ez a második összejövétel egyáltalán nem esett vasárnapra.

Pál Troásban

„A hétnek első napján pedig a tanítványok egybegyűlvén a kenyér megszegésére, Pál prédikál vala nekik, mivelhogy másnap el akart menni; és a tanítást megnyújtotta éjfélig...” (Apcsel 20:7)

Sokan azt gondolják, hogy ez nyilvános összejövétel volt, amit Pál a hét első napján úrvacsoraosztás végett tartott. Ez bizonyítaná, hogy a vasárnap az új, vagyis keresztényi nyugalomnap. Ámde így van-e? Ebben az esetben egy éjjeli összejövételt tartottak, mert „sok szövétnek” égett, és Pál „a tanítást megnyújtotta éjfélig” (Apcsel 20:7-8). És ez „a hét első napjának éjjele” volt (7. vers).

Isten a nap számítását estétől estéig rendelte el. „És lett este, és lett reggel; az első nap.” (1Móz 1:5) „A hónap kilencedikének estéjén egyik estétől a másik estéig ünnepeljétek a ti ünnepeiteket.” (3Móz 23:32)

A zsidók, éppúgy, mint Krisztus és az apostolok, a naplementét számították az egyik nap végének és a másik kezdetének. (Úgy számították, hogy naplementével végződik az egyik nap, és kezdődik a másik.) „Estefelé pedig, amikor leszállt a nap, mind őhöz vittek a betegeket és az ördögöket.” (Márk 1:32) Megvárták, amíg a nyugalomnap naplementekor bevégeződött, és csak azután hozták hozzá a betegeket gyógyítás végett.

A troási összejövétel a vasárnapra virradó éjjel történt, és eltartott „mind virradatig”. Vasárnap reggel, virradatkor Pál gyalog elindult a tizenkilenc mérföldnyi távolságban fekvő Assosba. Az alábbi táblázat szemlélteti Pál útját.

A hét első napján, vagyis vasárnap

Este, vagyis a nap sötét
felében Pál egész éjjel tanított.

Reggel, vagyis a nap világos
felében elment gyalog Assosba.

„És lett este... és lett reggel; első nap.” (1Móz 1:1-5)

Megjegyzés. A napnak jelenleg szokásos felosztása nem isteni eredetű. A Szentírás szerint naplementekor végződik az egyik nap, s kezdődik a másik. Az emberek ezt a rendet megváltoztatták, s órarendet állítottak fel, anélkül, hogy az égbolton azt bármi is jelezné. Vajon az ember javított-e ezáltal az Istentől származó renden? Tévedünk, ha Isten útjait szabályozni vagy helyesbíteni törekszünk. Ügyeljünk, hogy ne cselekedjünk Isten terveivel ellenkezve. „Ne tégy az Ő beszédéhez; hogy meg ne feddjen téged, és hazug ne légy.” (Péld 30:6)

Könnyen belátható tehát, hogy Pál meghallgatására Troásban a leginkább megfelelő időben gyűltek össze, nem pedig azért, mintha az a nap a nyugalomnap lett volna. Vasárnap reggel pedig elbúcsúzott a néptől, és Assosba, hosszú gyalogútra indult. Itt találta azt a hajót, amely éjjel, mialatt ő tanított, körülvitorlázott a vízen (lásd Apcsel 20:13-14).

Amikor pedig az efézusi vénektől búcsúzott, így tanított. „Ti tudjátok, hogy az első naptól fogva, amelyen Efézusba jöttem, mint viseltem magamat tiköztetek az egész idő alatt.” Az efézusi gyülekezet pedig, a többiekhez hasonlóan, Pál példája és tanítása alapján a szombatot ünnepelte meg, mint az Úr napját (Apcsel 30:17-20).

A korinthusi gyűjtés

„A hétnek első napján mindenki tegye félre magánál, amit sikerült összegyűjtenie, hogy ne akkor történjék a gyűjtés, amikor odamegyek.” (1Kor 16:2)

Sokan azt állítják, hogy Pál e helyütt a korinthusi egyháznak elrendelte, a hét első napján, vagyis vasárnap nyilvános gyűjtést rendezzen, és ha ez így volt, akkor a vasárnapnak az általuk nyugalomnap gyanánt megtartott napnak kellett lennie. Ámde a szent Ige szavai kétséget kizáróan bizonyítják, hogy Pál itt nem nyilvános gyűjtésről beszél.

Hová tegye félre?

„Mindenkinek tegye félre magánál...” Minden hívőnek kellett olyan helyének lennie, ahová a hét első napján „eltehetette”, vagyis félretehetette a heti adakozását Isten ügyének fenntartására.

Mindenkinek magánál és otthon kellett félretennie. Itt tehát nyilvános gyűjtésről szó sem lehetett.

„...az Úrnak napján...”

„Lélekben voltam ott az Úrnak napján.” (Jel 1:10)

Sokan azt állítják, hogy az ebben a szövegben említett „Úr napja” a vasárnap, s így ez az igazi nyugalomnap. Ám ilyen módon egy még bizonyításra váró tételt egyszerűen igaznak vesszünk. Melyik nap az Úr napja? „A hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja.” (2Móz 20:10) „Ha megtartóztatod a te lábadat szombatnapon, hogy azt ne műveljed, amiben gyönyörködöl, az én szent napomon.” (Ésa 58:13) „Annak okáért az embernek Fia a szombatnak is ura.” (Márk 2:28) Miért ura Krisztus a szombatnak? Azért, mert Ő teremtette. „Minden Ő általa és Őréa nézve teremtett.” (Ján 1:3, 10; lásd még Kol 1:16)

Krisztus kimondott szava teremtette a világot. Krisztusról mondja a Szentírás: „Hat napon teremté az Úr az eget és a Földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugodott. Azért megáldotta az Úr a szombat napját, és megszentelte azt.” (2Móz 20:11)

Krisztus teremtette a világot hat nap alatt. Krisztus „nyugodott meg hetednapon”. Krisztus volt az, aki „megáldotta... a szombatot, és megszentelte azt”. És ezért Ő „a szombatnak is Ura”. A Biblia a szombaton kívül egy napot sem nevez „az Úr napjának”. A fent említett bibliai idézet szintén azt bizonyítja, hogy a szeretett tanítvány még száműzetésében, a távoli Pathmos szigetén is megtartotta azt a napot, amit Isten mindig a saját napjának nevezett. János volt az egyetlen az apostolok közül, aki természetes halállal halt meg öregkorában, de soha, egyetlen esetben sem tért el a szombatnap megünneplésétől.

A hetedik nap újszövetségi példái

Eddig gondosan megvizsgáltuk azokat a szentírási szövegeket, amelyeket annak bizonyítására hoznak fel, hogy a feltámadás után Krisztus és az apostolok a vasárnapot tartották meg nyugalomnapként. E vizsgálatunk eredménye az lett, hogy ezek a szentírási helyek ezt egyáltalán nem bizonyítják.

Sőt, még ennél többet is találtunk. Rájöttünk, hogy e szövegek a vasárnapot, vagyis a hét első napját úgy említik, mint egy közönséges munkanapot.

Vizsgáljunk meg még néhány szöveget azért, hogy lássuk, milyen példát adtak Krisztus és követői a valóságban. Fontos ezeket tudnunk, azért, mert üdvösségünk függ attól, hogy az Úr nyomdokait kövessük, és úgy tegyünk, ahogyan Ő tett.

„Szokása szerint...”

„És ment Názáretbe, ahol felnevelkedett, és szokása szerint bement szombatnapon a zsinagógába, és felállt olvasni.” (Luk 4:16) „És lement Kapernaumba, Galilea városába; és tanította azokat szombatnapokon.” (Luk 4:31)

Szokása volt Krisztusnak, bárhol tartózkodott is, hogy szombatnapon a zsinagógába ment, és ott a népnek az evangéliumot prédikálta. Ő Isten törvényét mindig tökéletesen megtartotta, és mind tanítása, mind élete által megmutatta, hogy mennyire szentnek tartja.

Ésaiás már előre kijelentette Krisztusról, hogy Isten általa „a törvényt nagygyá teszi, és dicsőségessé” (Ésa 42:21). Krisztus életében Isten törvénye dicsőbb fényben tűnik fel előttünk. Jézus szombatnapon gyógyított betegeket, vakok szeme világát adta vissza; bénák épültek fel általa, a szenvedők a kegyelem sok csodáját tapasztalták meg.

Mindez tehát ellentétben állt a farizeusok hagyományaival, úgyhogy megvádolták azzal, hogy megrontja a szombatot. „Szabad szombatnapon jót cselekedni.” (Máté 12:12) Ezzel a feleletével Krisztus elsöpörte az emberi hagyományokat, de érvényben tartotta a szombat törvényét.

Ami „szabad”, az a törvény értelme szerint megengedett. Így tehát akkor, amikor könyörület csodáit művelte, a törvény iránti engedelmisség legmagasabb példáját adta, éppen azzal a törvénnyel szemben, amely tanítja, „Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt.” (Lásd még Máté 15:2-9; 5:21, 22, 27, 28)

Dávid Krisztusról így jövendöl. „Hogy teljesítem a te akaratodat, ezt kedvelem, én Istenem, a te törvényed keblem közepette van.” (Zsolt 40:9) János evangéliuma 15. fejezetének 10. verse igazolja, hogy Krisztus milyen mértékben teljesítette e jövendölést. „Amiképpen én megtartottam az én Atyámnak parancsolatait...” Hallgassuk meg Jézus saját kijelentését, amellyel a törvény örökké kötelező érvényességét szögezte le. „Ne gondoljátok, hogy eltörölni jöttem a törvényt vagy a prófétákat. Nem jöttem eltörölni, hanem inkább betölteni.” (Máté 15:17) Jakab levelében, a 2. fejezet 8. verse szerint „betölteni” annyi, mint megtartani.

Így tehát Krisztus nem azért jött, hogy a törvényt eltörölje, hanem azért, hogy azt megtartsa. Életével példát adott, hogy „az ő nyomdokait kövessük” (1Pét 2:21). Miért követelte meg olyan nyomatékosan, hogy Isten törvényét szentnek és örök érvényűnek tekintsük? Azért, hogy általunk követendő tökéletes példát hagyjon nekünk.

Szavai tudatják, hogy mennyire állandónak tartotta az egész törvényt. „Mert bizony, mondom nektek, amíg az ég és a Föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik.” (Máté 5:18)

Azokat, akik a törvény bármely részét megpróbálják kijátszani, így inti. „Aki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül, és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebb lesz; aki pedig cselekszi, és úgy tanít, az a mennyeknek országában nagy lesz.” (Máté 5:19)

Ha valaki netán azt gondolná, hogy ha a többi parancsolatot mind megtartja, Isten nem fogja szigorúan felelősségre vonni a szombatnapért, akkor vegye figyelembe az apostol szavait. „Mert ha valaki az egész törvényt megtartja is, de vét egy ellen, az egésznek megrontásában bűnös.” (Jak 2:10)

Miért imádkoztak a keresztények negyven esztendeig?

„Imádkoztatok pedig, hogy a ti futásotok ne télen legyen, se szombatnapon.” (Máté 24:20)

Ez a mondat Krisztus követőinek menekülésére vonatkozik, ami közvetlenül Jeruzsálem pusztulása előtt következett be. Ez körülbelül negyven évvel Krisztus Mennybe menetele után történt. Így hát negyven évig kellett imádkozniuk azért, hogy ne kényszerüljenek a szombatot megszegni a Jeruzsálemből való menekülésükkel.

Melyik nap a szombatnap?

„A szombat végén pedig, a hét első napjára virradólag, kiment Mária Magdaléna és a másik Mária, hogy megnézze a sírt.” (Máté 28:1)

Látjuk tehát, hogy a szombat akkor múlt el, amikor a hét első napja kezdődött. Figyeljünk az alábbi kérdésekre!

Miért tartja ön a vasárnapot? Mert Krisztus ezen a napon támadt fel.

Melyik napon támadt fel Krisztus a halottaiból? „Amikor pedig reggel, a hétnek első napján feltámadott...” (Márk 16:9, lásd Máté 28:1, 6; Márk 16:1-2)

Melyik nap tehát a vasárnap? A hét első napja.

Mit tettek a Krisztust követő asszonyok? „Visszatérve pedig, készítettek fűszerszámokat és keneteket. És szombaton nyugovának a parancsolat szerint.” (Luk 23:56-57) Fűszereket, aromákat, illatszereket és keneteket készítettek pénteken, szombaton pedig pihentek, és vasárnap reggel elmentek, hogy az Úr testét bebalzsamozzák. (Luk 24:1)

Mit mond a tízparancsolat? „Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; de a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja.” (2Móz 20:9-10)

A hétnek melyik napjára esik tehát a tízparancsolat szombatnapja? A hetedik napra.

A szombat Istennek szentelt nap, pihenőnap az Újszövetségben

Az Úr hetenkénti napja, bárhol történjék is rá hivatkozás az Újszövetségben, mindig a hetedik napot, vagyis a szombatot jelenti.

Krisztus vasárnap támadt fel a sírjából. Ezért tartja meg a világ az Úr napjaként. Ám Márk evangélista, aki a tárgyról tíz évvel a feltámadás után írt, a vasárnapot egyszerűen csak a hét első napjának nevezi (Márk 16:9). Nem nevezi azt az Úr napjának.

Máté evangélista szerint Krisztus a hét első napján támadt fel, és a hét első napja „a szombat végeztével” kezdődik (Máté 28:1). Így tehát Máté sem tudott semmi változtatásról az Úr napjával kapcsolatban, akkor, amikor evangéliumát hat évvel Krisztus halála után megírta. Ő is a hetedik napot nevezi az Úr napjának.

Lukács evangéliumát huszonnyolc évvel Krisztus Mennybe menetele után írta meg. Ő a feltámadásról azt írja, hogy a nők „szombaton, az Úrnak napján nyugovának a parancsolat szerint”. És a rákövetkező napon, „amely a hét első napja volt”, „mentek a sírhoz”. Lukács is, huszonnyolc évvel a feltámadás után, a hetedik napot az Úr napjának, vagyis szombatnak nevezi, ellenben a vasárnapot ő is „a hét első napjának” hívja. Ő sem tekintette a vasárnapot az Úrnak szentelt napnak.

János harminchat évvel a feltámadás után írta meg evangéliumát, ez az apostol is „a hét első napjának” nevezi a vasárnapot, a feltámadás napját (Ján 20:1) Úgy említi, mint közös munkanapot, s nem nevezi az Úr napjának (szombatjának).

A zsidók a zsinagógában Isten-tiszteletre mindig a hetedik napon, vagyis szombaton gyűltek össze. Az Apostolok cselekedeteiben több alkalommal szó esik arról, hogy Pál ezen a napon találkozott velük. Két ízben jött össze velük Antiokhiában, háromszor Thesszalonikában, s egy ízben Filippiben, és egy ideig rendszeresen minden szombaton Korinthusban. És minden egyes esetben az Úr napjának nevezi ezt a napot. Az Apostolok cselekedeteinek könyvét Lukács a feltámadás után harmincnegyzet évvel írta.

Amikor Konstantin, a kelet-római császár több mint háromszáz évvel Krisztus születése után kiadta rendeletét, amely szerint „mindenki, aki a városokban vagy falvakban lakik, a hétnek első napján a munkától pihenni tartozik”, még ő sem nevezte azt a napot az Úr napjának (sabbatnak), hanem „a Nap tiszteletreméltó napjának”. Ez a pogány ünnep adta meg a vasárnap elnevezését (vasárnap németül Sonntag, angolul Sunday, vagyis mindkét nyelvben a Nap napja).

Csak ezeröttszáz évvel Krisztus születése után kezdték a vasárnapot az Úr napjának (sabbatnak) nevezni.

Az alábbi táblázat a hét napjait sorolja fel híven, úgy, ahogy a Bibliában és a naptárban találjuk.

A hét napjai a Biblia és a naptár szerint

A hét első napja	vasárnap
A hét második napja	hétfő
A hét harmadik napja	kedd
A hét negyedik napja	szerda

A hét ötödik napja	csütörtök
A hét hatodik napja	péntek
A hét hetedik napja	szombat, vagyis az Úr napja.

Így, abban az időben, amikor a mi ódon családi Bibliánkat nyomtatták, mintegy száz évvel ezelőtt, még elismerték, hogy a szombat az Úr napja, a hét hetedik napja.

„...amint szokása volt...”

„Pál pedig, amint szokása volt, bement hozzájuk, és három szombaton át vetekedék velük az írásokból.” (Apcsel 17:2)

Antiokhiában Pál mind a zsidóknak, mind a pogányoknak az Úr napján prédikált (Apcsel 14:14). A prédikáció végén a pogányok kérték, hogy a következő szombaton „prédikálja nekik is ugyanezeket az igéket” (42. vers). Ez mutatja, hogy a pogányoknak nem volt új az Úr napja (a szombat). És a következő szombaton, az Úr napján majdnem az egész város kiment, és egybegyűlt Pált hallgatni, Isten Igéjének hallására (44. vers).

Pál apostol Korinthusban

„És mivelhogy azonféle műves volt, náluk maradt, és dolgozott. Mesterségükre nézve ugyanis sátorkészítők voltak. Vetekedett pedig minden szombaton a zsinagógában, és igyekezett mind zsidókat, mind görögöket meggyőzni.” (Apcsel 18:3-4)

Pál korinthusi tartózkodása alatt sátorkészítésből tartotta fenn magát. De amikor az Úr napja, vagyis a szombat elérkezett, a zsinagógába ment, és ott prédikált Jézus Krisztusról, a megfeszítettről. Ez egymagában eléggé bizonyítja, hogy Pál a két napot, vagyis az Úr napját, a szombatot és a vasárnapot milyen módon szokta eltölteni.

Kedves Olvasó! Az előttünk levő, s az Isten Igéjéből vett egyszerű és könnyen érthető idézetekből világosan látható, hogy Krisztus és az apostolok a hetedik napot tartották meg az Úr napjaként, vagyis szombatként. Nekünk pedig, akik követőinek valljuk magunkat, kötelességünk ugyanezt tenni.

1Móz = Mózes első könyve

2Móz = Mózes második könyve

3Móz = Mózes harmadik könyve

Péld = Példabeszédek könyve

Zsolt = Zsoltárok könyve

Ésa = Ésaías próféta könyve

Máté = Máté evangéliuma

Márk = Márk evangéliuma

Ján = János evangéliuma

Luk = Lukács evangéliuma

Apcsel = Apostolok cselekedetei

Róma = Pál apostolnak a rómabeliekhez írott levele

1Kor = Pál apostolnak a korinthusiaknak írt első levele

Kol = Pál apostolnak a kolossébeliekhez írt levele

1Pét = Péter apostol első levele

Jak = Jakab apostol levele

Jel = Jelenések könyve